

Onderwerp : Gevolgen algemene uitkering Meicirculaire 2019

Datum : 18 juni 2019

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Concrete aanleiding

De publicatie van de Meicirculaire 2020 door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelatie (BZK) op 29 mei 2020, is voor ons de aanleiding de Algemene Uitkering voor Diemen te actualiseren en u hierover te informeren. Hierna hebben wij in beeld gebracht wat de financiële consequenties zijn van de recente ontwikkelingen die in de circulaire zijn gepresenteerd.

Toelichting

Inhoud van het voorstel

o COVID-19 (Corona)

Het zijn uitzonderlijke tijden voor gemeenten. Juist in deze tijden is er behoefte aan duidelijke financiële kaders. In deze circulaire wil het Rijk een eerste handreiking doen om duidelijkheid te geven. Uitgangspunt is dat medeoverheden niet in de financiële problemen komen door de corona-aanpak, en dat de dienstverlening aan burgers en bedrijven op peil blijft. Tegelijkertijd is er nog veel onzeker. Op 28 mei is daarom een eerste pakket aan financiële compensatie bekend gemaakt. Verderop in deze memo, bij het onderdeel "overige nuttige informatie (pag. 7)" wordt daar op teruggekomen.

o Accresontwikkeling

De basis voor de Meicirculaire vormt de Voorjaarsnota van het Rijk. In de voorjaarsnota informeert de minister van Financiën de Kamer over de stand van zaken van de uitgaven en inkomsten van het rijk. De Algemene uitkering wordt voor een groot deel bepaald door de ontwikkeling van deze Rijksuitgaven. Volgens de normeringssystematiek (trap-op trap-af) betekent dit dat procentuele afwijkingen in de accres-relevante uitgaven van het Rijk doorwerken in de omvang van het gemeentefonds.

Voor de berekening van de algemene uitkering is voor de gemeente Diemen uitgegaan van dezelfde systematiek voor de accresontwikkeling als bij de Kadernota 2021. Hierbij is voor de jaren 2021 en verder eenmalig het effect van de lopende prijs toegepast. Deze is door het verleggen van het basis jaar reeds opgenomen in de constante prijs berekening en resulteert in onderstaande accresontwikkeling (zie groene regel):

Acresontwikkeling	2020	2021	2022	2023	2024
Septembercirculaire 2019	1,619	1,636	1,645	1,656	1,667
Kadernota 2021	1,619	1,661	1,67	1,681	1,692
Meicirculaire 2020	1,612	1,656	1,674	1,675	1,675
Verschil	-0,007	-0,005	0,004	-0,006	-0,017

De berekeningen zijn gemaakt op basis van de maatstaven in de laatst bekende specificatie per 23 april 2020 van het BZK. Deze zijn aangevuld met de aangeleverde aantallen conform de uitvraag van de belangrijkste maatstaven die ook zijn gebruikt bij het opstellen van de Kadernota 2021. Hierin zijn dus geen aanpassingen gedaan.

De afgelopen jaren hebben schommelingen in het accres, en de doorwerking hiervan op de gemeentelijke begrotingen onrust veroorzaakt bij de medeoverheden. Het kabinet vindt het belangrijk in deze bijzondere tijd de schommelingen voor medeoverheden te dempen; hoe stabielere de inkomsten, hoe minder verstoringen van het gemeentelijke begrotingsproces. In overleg met de VNG en het IPO is daarom besloten om de stand van het **accres** (volume en loon- en prijsontwikkeling) zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2020 te **bevriezen voor de jaren 2020 en 2021**. Als er zich

grote onverwachte wijzigingen voordoen zullen de fondsbeheerders hierover met het IPO en de VNG in gesprek gaan. Het is aan een nieuw kabinet om in overleg met de medeoverheden te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan. Hierover zal het kabinet te zijner tijd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om advies vragen.

Effect op de begroting

Onderstaand is een tabel opgenomen voor de ontwikkeling van het gemeentefonds vanaf de primaire begroting 2020 tot en met deze Meicirculaire. In deze memo worden echter alleen de verschillen toegelicht ten opzichte van de laatst aangeleverde memo bij de Kadernota 2021. Dit betekent dat de verschillen 3-ledig zijn. Allereerst zijn er beleidsontwikkelingen die van invloed zijn, zoals taakmutaties en/of extra beschikbaar gestelde middelen voor bestaande taken (zoals bijvoorbeeld Inburgering). Daarnaast zijn er enerzijds aanpassingen ten opzichte van de accresontwikkelingen en indexatie zoals opgenomen bij de kadernota 2021, anderzijds zijn er verschillen door de actualisatie van de maatstaven (met name de prijs per eenheid) c.q. ontwikkelingen in de verschillende decentralisatie- en integratie uitkeringen.

	2020	2021	2022	2023	2024
Totaal Algemene uitkering begin Kadernota 2021	41.900	42.260	43.375	44.355	44.650
Kadernota 2021					
Mutatie korting WOZ waarde	-120	-190	20	75	-110
Hoeveelheidsverschillen bestaande uit:					
Totaal mutaties maatstaven	180	920	-470	-775	670
Uitkeringsfactor (vanaf 2021 0,025 pnt.)		700	700	700	700
Aanpassing correctie niet realiseren voorgenomen investeringen		300	335	285	300
Aanpassing correctie nog aan te passen maatstaven / uitkeringsfactor		200	220	220	220
Overige verschillen	-10	-10	-10	-10	-5
Effect Kadernota 2021	50	1.920	795	495	1.775
Totaal Algemene uitkering Kadernota 2021	41.950	44.180	44.170	44.850	46.425
Meicirculaire 2020					
Mutatie korting WOZ waarde		165	165	165	175
Mutatie maatstaven (aantallen en PPE)	50	20	20	20	20
Uitkeringsfactor	-190	-140	110	-165	-432
Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	35				
Armoedebestrijding kinderen (DU)		1	1	1	1
Inburgering (IU)	55	55	125	135	140
Participatie (IU)	105	190	160	165	150
Voogdij/18+ (IU)	20	25	25	25	25
Claims:					
- Inburgering	-55	-55	-125	-135	-140
- Participatie	-105	-190	-160	-165	-150
Nog in te zetten correctie aan te passen maatstaven / uitkeringsfactor	520	200	225	230	230
Afronding	0	-1	-1	-1	2
Effect Meicirculaire 2020	435	270	545	275	20
Totaal Algemene uitkering Meicirculaire 2020	42.385	44.450	44.715	45.125	46.445

Belangrijkste verschillen

- **Ontwikkeling Uitkeringsbasis**

- *Hoeveelheidsverschillen*

Aanpassing in de bedragen per eenheid (b.p.e) alsmede de aanpassingen in de maatstaven ten opzichte van de maatstaven die zijn gebruikt bij de Kadernota 2020. De verschillen hebben nagenoeg alleen betrekking op de aanpassing in de b.p.e.

- *Accresontwikkeling*

Mutaties in de algemene uitkering die worden veroorzaakt door wijzigingen in de uitkeringsfactoren als gevolg van beleidsmatige maatregelen. Ten opzichte van de septembercirculaire 2019 is sprake van een opwaartse bijstelling van de accrestranches voor de jaren 2021 en 2022. Voor 2023 en 2024 worden de accrestranches neerwaarts bijgesteld. Dit is het gevolg van de hogere geraamde loon- en prijsontwikkeling in het Centraal Economisch Plan (CEP) van het Centraal Planbureau en de meerjarige besluitvorming over de rijksuitgaven. Verwerking van de Middellange termijnverkenning (MLT) Zorg leidt tot een neerwaartse bijstelling van de zorguitgaven die doorwerkt in het accres vanaf 2022.

Om financiële stabiliteit te geven aan gemeenten en schommelingen in het accres te voorkomen, is deze in overleg met het VNG voor de jaren 2020 en 2021 vastgelegd, tenzij er specifieke oorzaken zijn. In dat geval zal er in overleg worden getreden. Voor het begrotingsproces 2021 zal de Septembercirculaire dus weinig roet in het eten gooien.

- *WOZ-korting*

Voor uitkeringsjaar 2021 zijn in deze circulaire de rekentarieven aangepast door het ministerie van BZK. De aanpassing van de rekentarieven van de verdeelmaatstaf ozb is afgestemd op de WOZ-tijdvakken. Voor woningen is het negatieve rektarief lager, waardoor de korting minder groot is (is dus voordelig).

- **Taakmutaties**

Er zijn in de meicirculaire een aantal geringe taakmutaties. Echter deze taakmutaties betreffen zeer geringe bedragen en zijn kleiner dan € 1.000. Daarnaast is er een verrekening met de Integratie-uitkering Voogdij 18+.

- **Integratie en decentralisatie uitkeringen (IU/DU)**

- *Loon- en Prijsbijstellingen*

Op de onderdelen van de huidige en voormalige Integratie-uitkeringen Sociaal domein wordt een loon- en prijsbijstelling toegepast. Voor Diemen betreft dit de Integratie uitkeringen Participatie en Voogdij 18+.

- *Maatschappelijke begeleiding (DU)*

De gemeente ontvangt per inburgeringsplichtige asielmigrant en hun gezinsleden vanuit het Rijk, op basis van de door de DUO geleverde aantallen, een vergoeding voor maatschappelijke begeleiding. De bijdrage heeft betrekking op de aantallen van voor 26 februari 2020.

- *Inburgering (IU)*

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. Zowel de incidentele bijdrage in de invoeringskosten als de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten wordt verstrekt via een integratie-uitkering. De benodigde middelen voor de kosten van inburgeringsvoorzieningen worden verstrekt via een specifieke uitkering van het Ministerie van SZW. Het bedrag dat gemeenten in 2020 ontvangen betreft de incidentele bijdrage in de invoeringskosten en wordt over gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners. De bedragen die gemeenten vanaf 2021 ontvangen betreffen de structurele bijdrage in de uitvoeringskosten. De verdeling van de integratie-uitkering zal naar verwachting in de decembercirculaire 2020 worden bijgesteld, als van zowel het aantal inwoners als het aantal personen met een niet- westerse migratieachtergrond nieuwe gegevens voorhanden zijn.

De integratie-uitkering zal onder het voorbehoud van de besluitvorming over de herijking van het gemeentefonds naar verwachting vanaf 2022 worden overgeheveld naar de algemene uitkering.

- **3D'S in het sociaal domein**

- *Participatie (IU)*

Bijstelling van de Integratie-uitkering Participatie, waaronder het WSW- en Begeleidingsdeel (nieuw) . Daarnaast is er aanpassing als gevolg van loon- en prijsbijstelling.

- *Voogdij/18+*

De integratie-uitkering Voogdij/18+ kent een systematiek waarbij op basis van historisch zorggebruik (t-2) per gemeente de hoogte van het benodigde budget wordt berekend. In deze circulaire is het zorggebruik t-2 geactualiseerd. Daarnaast is er rekening gehouden met de loon- en prijsbijstelling 2020. Het verschil van de actualisatie en loon- en prijsbijstelling wordt deels verrekend met een uitname uit het sub cluster Jeugd (zie ook bovenstaande tekst bij onderdeel "Taakmutaties"). Per saldo levert dit voor Diemen een zeer gering effect op.

- **Claims**

- *Inburgering (IU)*

Per 1 juli 2021 treedt de Wet Inburgering in werking. In het coalitieakkoord is er budget vrijgemaakt voor 'Diemenaren aan het werk'. Vluchtelingen zijn hier specifiek als doelgroep genoemd. Desondanks wordt voorgesteld alle toegekende Rijksmiddelen in de meicirculaire volledig te claimen.

- *Participatie (IU)*

Ook de extra gelden die beschikbaar zijn gesteld voor participatie worden geclaimd. Deze gelden zijn bedoeld ter compensatie van de loon- en prijsbijstellingen en invulling te geven aan de nieuwe vorm van begeleiding.

- **Nog in te zetten correctie aan te passen maatstaven / uitkeringsfactor**

In afwachting van de meicirculaire is in de Kadernota 2021 een voorbehoud gemaakt met het laten vervallen van alle correcties. Nu de meicirculaire er ligt kunnen deze correcties alsnog vervallen. Dit levert een positief effect op en zorgt er met name in 2024 voor dat het saldo niet verder verslechterd.

- **Effect voorgaande jaren**

Nog niet alle maatstaven voor de jaren 2017, 2018 en 2019 definitief. Als gevolg hiervan is de afrekening nog niet bekend. Voor 2017 en 2018 gaat het om een gering aantal maatstaven. Hier wordt vooralsnog geen groot effect in de afrekening verwacht. Voor 2019 is in januari een nieuwe specificatie verschenen. Als gevolg van het definitief worden van maatstaven levert dit een voorlopig voordelig effect op van € 96.000.

- **Ontwikkelingen in het Gemeentefonds**

- *Herijking Gemeentefonds*

Op 26 februari 2020 heeft de minister van BZK de Tweede Kamer geïnformeerd over het uitstellen van invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met één jaar naar 2022 . In deze brief heeft de minister – mede namens de staatssecretaris van Financiën – uiteengezet waarom uitstel noodzakelijk is. Voor het klassieke deel is aanvullend onderzoek nodig en voor het sociaal domein is een nadere analyse van de uitschieters gewenst. Deze analyse heeft hoofdzakelijk betrekking op: klassiek: de verdeelformules die beter moeten aansluiten op de noodzakelijke kosten ; sociale domein: nadere analyse op de uitschieters die blijken uit de eerste uitkomsten ; de mate waarin de verdeling rekening houdt met de eigen inkomsten van gemeenten (ozb). De fondsbeheerders en de VNG vinden een integrale herijking van de verdeling van belang. Men streeft ernaar de besluitvorming over de nieuwe verdeling nog dit jaar af te ronden en de gemeenten over de nieuwe verdeling te informeren in de decembercirculaire 2020.

- *Beschermd wonen*

Beschermd wonen is een taak die per 2022, gefaseerd in een periode van 10 jaar, over komt naar de gemeenten. Vanaf 2022 zullen de kosten voor nieuwe cliënten over komen naar de gemeente. Ook de inkomsten worden door gedecentraliseerd. Dat wil zeggen dat de middelen nu nog via de Centrumgemeenten lopen. In het geval van de DUO-gemeenten betreft dit de gemeente Amsterdam. Bij de doordecentralisatie komen deze middelen over naar de gemeenten. Vanaf 2022 wordt een deel

van de middelen voor het eerst objectief verdeeld. De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten vallen vanaf dat moment onder de verantwoordelijkheid van alle gemeenten. Op dit moment werken de VNG en het Rijk aan de (verdere) invulling van de randvoorwaarden. Dit najaar kan de definitieve besluitvorming over de invoering van het nieuwe verdeelmodel plaatsvinden. Meer informatie volgt in de decembercirculaire 2020. Over de eventuele doordecentralisatie van de maatschappelijke opvang naar alle gemeenten zal op basis van een evaluatie over vier jaar een beslissing worden genomen.

Vanwege de openstelling van de Wlz voor mensen met een psychische stoornis is er een daling vanaf 2021 met € 495 miljoen structureel. Op 26 november 2019 is de wet die dit regelt in het Staatsblad gepubliceerd. Naar verwachting zullen 8.500 cliënten met een psychische stoornis een Wlz-indicatie krijgen. Vanaf 2021 krijgen zij dan de zorg vanuit de Wlz in plaats van de Wmo. Deze uitname heeft betrekking op de middelen die de Centrumgemeenten hiervoor ontvangen en raakt dus niet de gemeente Diemen. Tegenover deze lagere inkomsten staan voor de Centrumgemeenten dus ook lagere kosten.

Overige nuttige informatie

o Corona

Het op peil houden van de dienstverlening is als een van de uitgangspunten benoemd en maakt onderdeel uit van het totaalpakket waarvoor het rijk een vergoeding geeft aan gemeenten. Boven op de eerder bekendgemaakte toezeggingen is op 28 mei aangegeven dat er een bedrag van € 566 mln. beschikbaar wordt gesteld voor de periode maart tot juni. Er is bij het opmaken van deze memo nog geen duidelijkheid over de verdeling naar de afzonderlijke gemeenten. Niet alle in de kamerbrief genoemde bedragen zijn van toepassing op onze gemeente, denk bijvoorbeeld aan de derving van parkeerbelasting of taken die door de centrumgemeenten wordt bekostigd (zoals Vrouwenopvang).

Kijkend naar de afzonderlijk genoemde compensaties in de brief en de taken die de gemeente (hierin) uitvoert, ligt het in de verwachting dat voor de volgende onderwerpen (deels) een vergoeding kan worden verwacht (bedragen zijn op macro-niveau):

1. € 46 mln. Compensatie uitstel noodzakelijk hulp Jeugd en WMO (inhaalzorg) -> Let wel, op basis van nacalculatie;
2. € 90 miljoen Sociale werkvoorzieningen (WSW);
3. € 60 mln. Cultuur. Hoewel verwacht dat dit slechts gedeeltelijk is, omdat de culturele voorzieningen voor kleinere gemeenten beperkter zijn dan grote steden;
4. € 23 mln. noodopvang voor kinderen met ouders met vitaal beroep.

Eerdere toezeggingen:

5. € 2.000 mln. Tozo regeling;
6. € 90 mln. kwijtschelding huur sportverenigingen;
7. € 18 mln. gemiste bijdragen WMO;
8. € 8,3 mln. vergoeden gemeentelijke eigen bijdrage op specifieke voorzieningen voor zover een gemeente deze heeft.

Gevolgen en risico's

Financieel

Onderstaand is aangegeven welke invloed de Meicirculaire 2020 heeft op het meerjarenperspectief zoals opgenomen in de Kadernota 2021.

Meerjarenperspectief Kadernota 2021 Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Incidenteel		-710	-195	-30	0
Structureel	-560 *	-130	-585	-1.505	-310
Saldo Kadernota 2021	-560	-840	-780	-1.535	-310
	Tekort	Tekort	Tekort	Tekort	Tekort

*) Betreft saldo zoals opgenomen in de 2de kwartaalbrief 2020

Na verwerking van de Meicirculaire ziet het perspectief er als volgt uit:

Meerjarenperspectief na verwerking Meicirculaire 2020 Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024
Incidenteel	0	-710	-195	-30	0
Structureel	-125	140	-40	-1.230	-290
Saldo na verwerking meicirculaire 2020	-125	-570	-235	-1.260	-290
	Tekort	Tekort	Tekort	Tekort	Tekort

Eerst worden alle voorstellen uit de Kadernota 2021 gedetailleerd verwerkt in de begroting 2021. Dit leidt tot een exacter meerjarenperspectief.

Uitgangspunt blijft dat het college een sluitend structureel meerjarenperspectief presenteert bij aanbidding van de Programmabegroting 2021. Om te komen tot een sluitend meerjarenperspectief zal binnen de beschikbare financiële ruimte gezocht worden naar manieren om de ambities uit het coalitieakkoord toch te realiseren. Dit kan zich vertalen in het in een lager tempo van uitvoeren of invoeren van nieuw beleid, of wellicht gerichte bezuinigingsmaatregelen.

Het college neemt de beraadslagingen uit de informatieve en besluitvormende raad hierbij mee. De besluitvorming vindt in oktober en november plaats bij de vaststelling van de Programmabegroting 2021.

De effecten voor 2020 worden betrokken bij de 3ste kwartaalbrief 2020.

De effecten voor 2021 en verder betrekken wij bij de Programmabegroting 2021.